

Một nhà văn nổi tiếng hiện nay của Nga khẳng định chính nhạc rock mới là lý do gây nên sự sụp đổ của Liên Xô.

Hôm nay tôi đọc được trên tờ International Herald Tribunes, trên báo quốc tế của tờ New York Times, một bài trong đó một nhà văn nổi tiếng hiện nay của Nga khẳng định chính nhạc rock mới là lý do gây nên sự sụp đổ của Liên Xô.

Nghe ra thì có vẻ như ông ta ngây bi. Nhưng Vladimir Sorokin là một con người có tài thuyết phục. Xin phép trích hết mấy ngoặc để nói với Sorokin biết tên tuổi ông còn ít được biết đến ở nước ngoài quốc. Ông được coi là văn sĩ nổi tiếng và được cả chú ý nhất trong số các nhà văn hiện đại của Nga. Trong nhiều năm thời còn Liên Xô, văn ông bị cấm và chỉ được lén lút xuất bản ngầm. Một phần có lẽ văn ông được cả chú ý vì những điều mà ông viết hợp với tâm trạng của người Nga.

Một cuốn tiểu thuyết gần đây của ông chính là, A Day in the Life of an Oprichnik, từ lâu một nước Nga quái đản vào năm 2028, với một Sa Hoàng đi đến Kremlin, những tiếng Nga đã lại nhiều như tiếng Hán, và để báo về cho quốc gia chính là các nước láng giềng, một “Văn lý

trở thành Nga” đã được công lên.

Âm nhạc, Sorokin thích, là nghệ thuật toàn hảo nhất, bởi vì Pasternak nói nó có khả năng “âm nhạc cao nhất”. Và bởi vì vậy, hầu như chúng ta cú shock âm nhạc rất khó tiên đoán. Nó có thể thay đổi con người toàn diện, thay đổi tính cách, cảm tình, luân lý, ngôn ngữ, quần áo và thậm chí chính trị nữa.

Sorokin không là cũng như tất cả những dân Liên Xô, âm nhạc đối với ông không chỉ đơn thuần bình thường. Âm nhạc thời thơ ấu của ông là âm nhạc cổ điển của Schumann, của Bach và của Beethoven. Âm nhạc như vậy êm dịu, như tiếng nhạc piano, êm ái, dễ dàng nghe như ngày hè, nhưng không tỏ ra chán nhàm.

Chuyến đi của ông vào một buổi chiều tháng 9 năm 1972, trong apartment của người bạn họ tên là Vitya. Hè năm đó, Vitya đã được tham gia vào đội ping pong sinh viên trường và đã mang về thành phố Stockholm xa xôi ba đĩa hát: Led Zeppelin's II, Deep Purple's Machine Head và Uriah Heep's Look at Yourself. Năm đó ông 18 tuổi và ông nói là không hoàn toàn “thích hợp” đối với nhạc pop. Nhưng “Beatli”, “Rollingi” và Monkees vẫn thường nghe và nghe ra từ những tape recorders của các bạn, mở ra những âm thanh xa lạ, mới mẻ và nhưng không gian khác lạ. Nhưng tất cả những cái đó mới chỉ là nhạc dạo, là một sự chuyển biến, chứ một cái gì đó làm cho máu chảy nhanh hơn trong cơ thể họ. Và vì vậy đó đã xảy ra khi Vitya bắt Zeppelin vào máy và “Whole Lotta Love” bùng lên trong tiếng hét kêu gọi.

Ông bắt đầu những nút chai chén tại của ông do âm nhạc êm dịu của Liên Xô đã bắt vắng ra. Và nào bắt của anh chàng thanh niên Sorokin đã bắt một sự thay đổi sinh hóa không bao giờ có thể lật ngược lại được. Nó là một bài học không thể quên được của tự do. Và có lẽ đó cũng là ngày mà ông đã tự nhiên trở thành một kẻ bất phục, một người chống đối, một dissident.

Ông như là một ca sĩ trong một ban nhạc rock thời đó đã kể với ông là khi lần đầu tiên nghe The Beatles thì ông ta đã cảm thấy như những cái gì đã rất khập khi tại ông ta. Trước đó, một nhà văn Nga đã có một cảm giác tương tự khi lần đầu tiên ông ta được nghe nhạc Jazz Mỹ. Ông nói đối với thời của ông, nhưng chỉ có giới phê bình tại họ đã bắt đánh bắt ra bởi vì nhạc Hard rock. Và từ đó, ông và các bạn ông không còn nghe được âm nhạc của Liên Xô nữa. Họ bắt đầu với các ban nhạc rock chui trốn tránh đi cho các party của sinh viên. Họ chơi những bản nhạc mới mẻ. Và ông còn nhớ là một cô bạn gái không hài lòng, vì trong những party này không ai chú ý nhạc, họ chỉ nghe và lãng quên. Và bài học từ đó tiếp tục.

Và đó là lý do ông không đồng ý là sẽ kết thúc câu chuyện ở Liên Xô, mà ngược lại ta nay thường gặp thích đã sắp đặt vì cuộc kháng chiến của họ đã bắt đầu từ năm 1980, thực ra đã là vì nhu cầu từ chối nút chai bắt buộc tại câu lạc bộ thanh niên đã bùng nổ ra. Đó là câu chuyện của các thanh niên Liên Xô đã được khai sáng bởi nhạc rock. Jimi Hendrix, khi la hét với cây đàn Fender Stratocaster, đã không biết là có công hiệu giúp mở lòng trong việc phá hủy tâm hồn Liên Xô so với Solzhenitsyn và “Quán đồ ngục tù”.

Và một phần của sự tàn phá như sóng thần của nhạc rock đến với chính Liên Xô cũng vì các ca sĩ này hát bằng tiếng Anh, ngôn ngữ của Tây phương, một ngôn ngữ mà chúng ta không phải là bản thân sự thật thì cũng là bản thân giả. Sau khi học tiếng Anh qua kiểu “Khi ông Lenin đi Luân Đôn”, ông và các bạn khó khăn lắm mới hiểu được tiếng Anh của các bạn nhạc rock. Nhưng một khi hiểu rồi thì họ cho đi mà ông gọi là Anglo-rock trở thành âm thanh của thiên thần. Họ tìm ra được một ý nghĩa từ âm nhạc này. Và họ làm cho các thanh niên Nga ao ước nhạc của họ không thể đến được như đến nghe Zeppeliny hay Rollingi trình diễn ở Moscow. Nhưng năm 1972 thì chính có một cánh bay mới có thể vượt được bức tường ngăn của Brezhnev. Một tên lãnh tụ già nua của Bộ Chính Trị thì chỉ không cho họ nghe âm thanh thần thánh đó. Và ông bảo ông có thể tha thứ cho chính họ xa câu lạc bộ Liên Xô, nhưng đi mà ông không thể tha thứ là không cho một ban nhạc rock Tây phương nào vào Moscow trong thời thập niên 1970.

Câu chuyện của Sorokin làm tôi nhớ đến đầu tiên tôi về Hà Nội hồi năm 1994. Lúc đó Hà Nội còn buồn chán lắm. Đêm đến 10 giờ ra đường không còn ai cả. Câu lạc bộ thành phố chỉ có một vài người chơi nhạc Tây, một vài người chơi Fish & Chips do một ông người Úc đến mở. Nhưng thanh niên Hà Nội năm đó cũng bắt đầu mê nhạc lắm. Họ rất thích “nhạc vàng” tức là “nhạc Sài Gòn trước năm 1975”, và nhạc ngoại quốc.

Trong khách sạn mini tôi ở, cô gái kết là một cô sinh viên học Anh văn. Cô cũng thấy bức bối vì tiếng Anh trở nên đáng sợ không giúp cô hiểu được lời hát của Bon Jovi hay Aerosmith. Cô thường nhớ tôi đi tìm hiểu về câu chuyện của các bạn nhạc này. Cô bảo cô chưa bao giờ có thể trở thành ca sĩ. Ban đêm khi cô ngủ, khách sạn có một cửa sổ nhìn ra ngoài. Cửa này, cũng sinh viên, thì chỉ mê nhạc vàng. Có một lần cửa sổ tôi “Cô ơi, hôm đó ở Sài Gòn người ta cho hát bài Kìa vớt cho em hỏi cô?” Tôi gật đầu bảo “Cho hát nhé. Bài đó có gì đâu mà không cho hát.” Cửa sổ ta lại nói “Bài đó phần lớn là mớ nhảm, đừng chiền tranh. Cháu đừng nghe phải biết chứ!” Tôi nghe giọng thích cho cửa sổ của cửa sổ sang miến Nam hồi trẻ. Nghe xong cửa sổ thì dài “Không biết bao giờ đây mới đến được với y.”

Tôi thay tiếng nhạc của miến Nam cũ và của Bon Jovi đã không làm được gì mà Sorokin bảo nhạc rock đã làm cho Liên Xô. Nhưng nghĩ lại, có thể mọi người đó cũng đã bắt đầu thâm nhập vào tâm hồn thanh niên.

Một câu chuyện âm nhạc

Tác giả: Lê Phan
Thị Hải, 15 Tháng 3 Năm 2010 15:01
